

Opitaan luonnossa – päiväkodit, koulut ja kodit lasten ja nuorten luontoyhteyden edistäjinä

Luonto tarjoaa hyvinvointia, rauhoittumista, tilaa oppia sekä mahdollisuuksia liikkumiseen ja yhteisöllisten toimintatapojen lisäämiseen.

Luontolähettiläät luontotoiminnan tueksi päiväkodeille ja kouluille -hankkeessa (2025–2026) vahvistettiin lasten ja nuorten luontokosketusta kehittämällä päiväko-teihin ja kouluihin arkeen integroituvia luontotoiminnan käytäntöjä. Samalla luotiin rakenteita ja toimintamalleja, jotka tukevat luontotoiminnan juurtumista pysyväksi osaksi kasvatuksen ja opetuksen arkea. Hankkeessa ei keskitytty pelkästään tiedon lisäämiseen, vaan arjen toimintaympäristöä muutettiin niin, että luontoon lähteminen liikkumaan ja oppimaan olisi helppoa ja luontevaa.

Hanke toteutettiin Sitran **Luonnon terveyshyödyt käyttöön** -rahoituksella osana valtakunnallista **Terveyttä luonnosta** -ohjelmaa, jonka tavoitteena on tuoda luonnon hyvinvointivaikutukset osaksi suomalaisten arkea.

[Lue lisää hankkeesta](#)

Hankkeen suositukset luontotoiminnan lisäämiseksi

Tampereella oppiminen ei rajoitu luokkahuoneeseen.

Luonto tarjoaa tilan toiminnalliselle oppimiselle ja toisaalta rauhoittaa pienten yksityiskohtien äärelle. Tampereella luonto on aina lähellä, mutta päiväkotien ja koulujen arjessa luontoyhteyden toteutuminen ei tapahdu itsestään. Luontoon kannustavan toimintakulttuurin vahvistaminen vaatii rakenteita, johtamista, osaamista ja viestintää. Yhteinen tahtotila ja suunta kiteytyy visiossa, joka rakennetaan osallistamalla prosessiin eri toimijat. Yhteistyössä päättäjien, rehtoreiden, opettajien ja asiantuntijoiden kanssa Tampereelle luotu luontokasvatuksen visio näyttää tältä:

"Yhdessä opettajien, rehtoreiden, päättäjien ja asiantuntijoiden kanssa luotu visio antaa suunnan"

– rehtori

Tampereen luontokasvatuksen visio (esi- ja perusopetus)

Luontoyhteyden tärkeys oppimiselle ja hyvinvoinnille tiedostetaan laajasti.

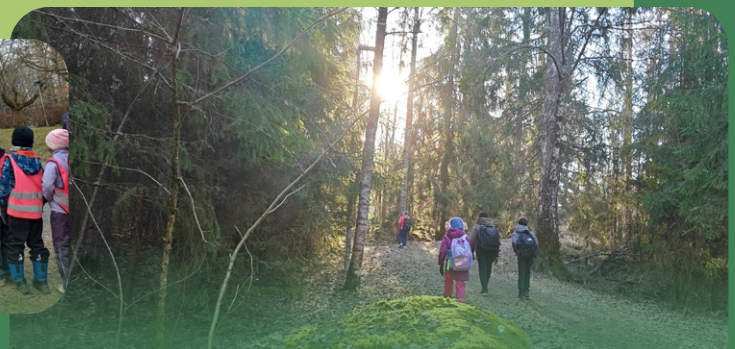
Se on esillä kasvatusta ja koulutusta ohjaavissa asiakirjoissa ja johdon puheissa. Luonnossa oleminen kuuluu kaikkien esikoululaisten ja koululaisten arkeen. Se on yhteisöllistä ja säännöllistä, mikä lisää hyvinvointia; vahvistaa sosiaalisia taitoja, mielenterveyttä, oppimista ja merkityksellisyyden tunnetta.

Opettajille on tehty näkyväksi luontokasvatuksen polku, joka linkittyy olemassa olevaan toimintaan ja osaamiseen. Opettajalle on tarjolla eri vuosiluokille sopivat vaihtoehdot. Jokainen oppilas käy luonnossa vähintään tunnin viikossa (liikunnan lisäksi).

Oppiminen ei rajoitu luokkahuoneeseen.

Ulkona oppiminen ja opettaminen huomioidaan päiväkotien ja koulujen suunnitteluohjeissa ja -vaatimuksissa. Koulun rakenteet ja toimintakulttuuri (oppimateriaalit, tuntipalkit, henkilöresurssi) tukevat säännöllistä ulkona opettamista. Luonto on lähellä ja helposti saavutettavaa, kaupunkisuunnittelu tukee tätä. Opetushenkilöstö tuntee koulun lähiympäristön.

Luontokasvatukseen on osoitettu resursseja koulutuksen, tutortoiminnan, yhteisopettajuuden ja suunnitteluajan muodossa. Opettajilla on tietoa ja taitoa sekä kanava, jonka kautta jakaa osaamista ja innostaa muita opettajia.

Kun yhdessä luotu suunta on selvä, sidosryhmät tunnistavat toimenpiteet, joilla tavoitteeseen päästään. Kaikilla on roolinsa.

1. Päätöksentekijöille sekä kehittäjille

- Osallista eri sidosryhmät mukaan toimintakulttuurin muutokseen – mukaan lukien rehtorit, opettajat, asiantuntijat, järjestöt
- Kirjaa luontotoiminta strategioihin ja ohjelmiin, opetussuunnitelmaan, varhaiskasvatussuunnitelmaan ja lukuvuosisuunnitelmiin
- Huomioi koulujen ja päiväkotien pihojen kehittämisessä luonnonmukaiset vaihtoehdot ja ulkona opettamisen tilat

2. Rehtoreille ja johtajille

- Ota luontotoiminta osaksi arjen johtamista ja tavoitteita. Näytä itse esimerkkiä, järjestä esimerkiksi kävelypalavereita tai YS-aikaa ulkona
- Resursoi ja mahdollista yhteistyön toteutuminen: tutorointi, yhteisopettajuus, vapaaehtoistoiminta
- Varmistakaa yhdessä henkilöstön kanssa, että yksikön lähiluonto on kaikille tuttu.
- Onko omalla yksiköllä nähtävissä oman yksikön lähiluontosuunnitelma? ([Tampereella esim. Seikkailukartat](#))

3. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstölle

- Tunne oman yksikkösi lähiluonto
- Aloita pienestä – mutta rakenna rutiineja. Tähtää säännölliseen luonnossa oleskeluun
- Hyödynnä luontoa eri oppiaineissa ja eri toiminnoissa, oppitunneista päivälepoihin.
- Reflektoi opittua ja koettua yhdessä lasten ja nuorten kanssa.
- Ottakaa käyttöön valmiit materiaalit (madaltaa kynnystä)

4. Huoltajille

- Liiku luonnossa yhdessä lasten kanssa
- Tue päiväkodeissa ja kouluissa tapahtuvaa ulkona oppimista myönteisesti
- Huolehdi säänmukaisesta varustautumisesta
- Keskustelkaa lapsen kokemuksista
- [Lue lisää: Päiväkodit, koulut ja kodit yhdessä edistämään luontoyhteyttä – Tampereenilo.fi](#)

”Tärkeintä oli osallisuuden kokemus: kehitimme luontotoiminnan käytäntöjä samassa pöydässä kaikkien sidosryhmien kanssa.”

– opettaja

Vapaaehtoiset luontokasvatuksen tukena

Opit luontolähettiläs-toiminnasta

Hankkeessa pilotoitiin vapaaehtoisuuteen perustuvaa luontolähettilästoimintaa. Luontolähettiläät toimivat opettajien ja kasvattajien apukäsinä luonnossa. Toiminta tarjosi merkityksellistä tekemistä mm. lukio-ikäisille nuorille, työttömille työnhakijoille ja eläkeikäisille.

Luontolähettiläsverkoston kokoaminen ja koordinoiminen vaatii resursseja esim. kunnan ympäristötoimesta. Vapaaehtoistyön teettämiseen on olemassa selkeät säännöt. Sopimus kaupungin ja vapaaehtoisen välillä tuo turvaa molemmille osapuolille.

Luonnossa olemisen merkitys hyvinvoinnille ja oppimiselle

Lapset ja nuoret

- kannustaa liikkumiseen
- luo puitteet rauhoittua, mikä tukee keskittymistä ja oppimista
- pohja elinikäiselle luontosuhteelle
- konkretisoi oppimisen, auttaa ymmärtämään ilmiöitä ja käsitteitä paremmin
- tekee oppimisesta kokemuksellista

Henkilöstö, vanhemmat

- tuo vaihtelua arkeen ja lisää (työ)hyvinvointia sekä merkityksellisyyttä
- tukee yhteisöllisyyttä, kun vastuu jaetaan useamman aikuisen kesken
- auttaa huomioimaan ja konkretisoimaan erilaisia oppimisen tapoja

"Metsässä oleminen rauhoitti, toiminnalliset tehtävät olivat innostavia."

– oppilas

"Kun leikki ja oppiminen viedään ulos, maailma muuttuu oppimisympäristöksi."

– varhaiskasvatuksen asiantuntija

Luontolähettiläs-hankkeessa tuotetut materiaalit päiväkodeille, kouluille ja vapaaehtoiselle luontolähettiläälle

Toteuttajat: Tampereen kaupunki, Suomen Itämeri-instituutti, Ekokumppanit Oy
Rahoittaja: Sitra – Luonnon terveyshyödyt käyttöön

Tämä esitys on lisensoitu [Creative Commons BY-NC-ND 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) -lisenssillä. Tekijänoikeus: Tampereen kaupunki, 2026